

Հատուկ կարծիք

Երեվան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ռուբեն Ներսիսյանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հարցի վերաբերյալ Բարձրագույն դատական խորհրդի որոշման վերաբերյալ

Սույն կարծիքը ներկայացնում եմ ի լրումն Խորհրդի որոշման պատճառաբանական մասում արտացոլված դատողությունների:

Կարծիքս նպատակ է հետապնդում սույն գործի լույսի ներքո կատարել որոշակի ընդհանրացումներ, որոնք կարող են օգտակար լինել թե՛ օրենսդրական և դատաիրավական բարեփոխումների, և թե՛ իրավակիրառ պրակտիկայի հետագա կատարելագործման համար, վեր հանել այն խնդիրները, որոնք ծառայած են մեր առջև և առաջարկել որոշակի մոտեցումներ դրանց հաղթահարման ուղղությամբ՝ ներառյալ կարգապահական վարույթների հարուցման և գործերի քննման պրակտիկայի բարելավումները:

Անկախ որոշ ազգանունների հիշատակման, որը կրում է զուտ մտքի ընկալումն ավելի դյուրին դարձնելու նպատակ, կարծիքս չի անձնավորում որևէ կոնկրետ դատավորի կամ այլ պաշտոնատար անձի և որևէ նպատակ չի հետապնդում բացասաբար որևէ անձի քննադատելու կամ թիրախավորելու: **Մեր գերնպատակը խնդիրների վերհանումն ու դրանց միասնաբար լուծումն է:**

Վերոհիշյալի հաշվառմամբ, կարծում եմ, որ կարևոր է անդրադառնալ հետևյալ հարցադրումներին.

- որտե՞ղ է վճռի պատճառաբանվածության և հիմնավորվածության ողջամիտ սահմանը:
- կարո՞ղ է արդյոք Խորհուրդն անդրադառնալ դատավարական և/կամ նյութական իրավունքի նորմի խախտմանն այն պարագայում, երբ վերաքննիչ ատյանը դատական ակտը թողել է անփոփոխ, իսկ վճռաբեկ ատյանը մերժել է վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելը և առաջին ատյանի դատարանի ակտը մտել է օրինական ուժի մեջ:

Առաջին հարցի առնչությամբ կարծում ենք, որ ողջամիտ սահմանը պետք է փնտրել նախկին Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՔԴՕ) կիրառման պարագայում 132-րդ հոդվածում և դրա կիրառման իրական փորձերում, ինչպես նաև Վճռաբեկ դատարանի մի շարք նախադեպերում, որոնց հղում է արված նաև Խորհրդի որոշման մեջ, իսկ գործող ՔԴՕ պարագայում՝ 8 և 9-րդ հոդվածներում: Ընդ որում, 9-րդ հոդվածում օրենսդիրն իմ կարծիքով ամփոփել է նախկին իրավակիրառ պրակտիկայի բացերը և առավել մանրամասն կարգավորել ակտի պատճառաբանվածության չափանիշները:

Ինչպես նկարագրված է ստորև, կարևորը ոչ թե դատական ակտի պատճառաբանվածության և/կամ հիմնավորվածության իմիտացիա ստեղծելն է, այլ այն **իրականում** հիմնավորելն ու պատճառաբանելը: Կողմնակի ընթերցողի մոտ ակտը հիմնավորելու և պատճառաբանելու դատավորի անկեղծ և պրոֆեսիոնալ ջանքերը ողջամիտ կասկած չպետք է հարուցեն: Ավելին, պետք է ձգտել նրան, որ նույնիսկ վեճում պարտված շահագրգիռ կողմը, ուսումնասիրելով դատական ակտը, դատավորի դատողությունների խորության, լրիվության, անաչառության և պրոֆեսիոնալիզմի վերաբերյալ կասկածներ չունենա:

Ընդ որում, կարծում եմ, որ համատեղ ջանքեր պետք է գործադրենք, ձերբազատվելու համար ձևավորված այն պրակտիկայից, երբ հաճախ որպես հիմնավորում կամ պատճառաբանություն դատական ակտերում մեջբերվում են վերադաս ատյանների և ՄԻԵԴ-ի նախադեպերից ծավալուն պարագրաֆներ, սակայն վերջում դրանց կապը կոնկրետ գործում առկա փաստերի ու ապացույցների հետ տեսանելի չի լինում:

Երկրորդ հարցադրման առումով. ընդհանուր առմամբ համաձայվելով Խորհրդի եզրահանգումներին հետ **հարկ եմ համարում ավելացնել հետևյալը.**

Դասական ճշմարտություն է, որ առաջին ատյանի դատական սխալները պետք է ուղղվեն վերաքննիչ ատյանում¹, որն առաջին ատյանի դատարանի

¹ Վճռաբեկ ատյանի սահմանադրաիրավական առաքելությանը չեմ անդրադառնում՝ խնդրից չձեղվելու նկատառումներով:

դատական ակտերն օրենքով սահմանված լիազորությունների շրջանակներում վերանայող հիմնական ատյանն է²:

Դասական առումով ընդունելի է նաև այն մոտեցումը, որ վերադասության կարգով բողոքարկված և ուժի մեջ մնացած (չբեկանված, չփոփոխված, օրինական ուժ ստացած) դատական ակտում առերևույթ թույլ տրված նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտման (այն էլ կոպիտ և ակնհայտ արտահայտչաձևերով) հարցը կարգապահական վարույթում քննարկման առարկա դարձնելը կարող է հարցականի տակ դնել թե՛ դատական բողոքարկման աստիճանակարգությունը և թե՛ արդարադատություն իրականացնող դատական ատյանների սահմանադրական գործառույթայնությունը: Բայց այս ամենը՝ դասական առումով:

Վերադառնանք մեր իրականություն, ուր տասնամյակներով տեղի են ունեցել դասական և կայացած դատական համակարգերի համար աներևակայելի անցքեր ու դրանց հաղթահարումն էլ պահանջելու է ոչ ստանդարտ լուծումներ ու ջանքեր: Խնդրո առարկա գործում, առաջին ատյանի դատարանի վճռում ձևական առումով նշված է «գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը և Դատարանի իրավական վերլուծությունը», վկայակոչված են քաղաքացիական և դատավարական օրենսգրքերի հոդվածներ և վճռաբեկ դատարանի նախադեպ, սակայն իր տրամաբանական եզրահանգումները հիմնված չեն ո՛չ ներկայացված փաստերի ու ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ ու օբյեկտիվ քննության, ո՛չ իրավական ակտերի իրական համակարգային վերլուծության, և ո՛չ էլ դատական ակտի պատճառաբանվածության նվազագույն ստանդարտի վրա: Վստահ եմ, որ շատերը, կարդալով այս տողերը, կվերհիշեն իրենց գլխով անցած նմանատիպ բազում դեպքեր:

Տվյալ գործով, ուշագրավ է Դատարանի (դատավոր Ռ. Ներսիսյան) եզրահանգումն առ այն, որ 2007 – 2012թթ. յուրաքանչյուր ամիս 180 000 դրամ վճարելու պարտավորությունը՝ 10.800.00 ՀՀ դրամի փոխարեն հանգեցնում 46.665.000 ՀՀ դրամ գումարի, այն դեպքում, երբ Դատավորի բնորոշմամբ «անորոշ

² Տե՛ս Վ. Վ. Հովհաննիսյան, «ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կողմից իրավունքի նորմերի միատեսակ կիրառությունն ապահովելու սահմանադրաիրավական խնդրի իրացումը քաղաքացիական դատավարությունում», էջ 64, // «Բանբեր Երեւանի համալսարանի. Իրավագիտություն», Եր., 2016, No 1 (19) http://www.y.su.am/files/07V_Hovhannisyan.pdf

ժամկետով իրավաբանական ծառայություններ մատուցելու պայմանագրում» ներառված 800 000 դրամ, գումարած 160 000 դրամ ԱԱՀ գումարի յուրաքանչյուր ամիս վճարելու/չվճարելու և դրա հաշվարկի շուրջ նույն գործի շրջանակներում եղած վեճն ու ներկայացված փաստարկներն ու ապացույցները դե ֆակտո չեն դարձել քննության առարկա³:

Արդարադատության նախարարի միջնորդության քննության արդյունքներով, այդպես էլ անբացատրելի մնաց նաև, թե ինչպես և ինչու է Դատարանը, նախկին ՔԴՕ իրավակարգավորումների պայմաններում և մյուս կողմի ակնհայտ առարկությունների ներքո, թույլատրելի ապացույցներ համարում պայմանագրի, համաձայնագրի և ստացականի սովորական պատճեններն ու դրանք ներկայացնող կողմի պահանջներն այդ ապացույցների հիման վրա համարում հիմնավոր: Ավելին, վերաքննիչ դատարանն էլ նշում է⁴, որ «բողոքարկվող վճռի պատճառաբանական մասում Առաջին ատյանի դատարանի՝ «տվյալ դեպքում, դատարանը ուսումնասիրելով հայցադիմումին կից ներկայացված փաստաթղթերը, արձանագրում է, որ ...» ձևակերպման լույսի ներքո փաստելով, որ դատարանը ընդունում և հետազոտում է միայն այն ապացույցները, որոնք հաստատում են գործի լուծման և հիմնավորված վճիռ կայացնելու համար նշանակություն ունեցող փաստերը, գտնում է, որ Առաջին ատյանի դատարանը սույն գործով ապացույցները գնահատել է ըստ իր ներքին համոզման, որը, Վերաքննիչ դատարանի գնահատմամբ՝ հիմնված է գործում եղած բոլոր ապացույցների համակցության, բազմակողմանի և լրիվ քննության վրա՝ միաժամանակ ղեկավարվելով օրենքով:»:

Մի՞թե առաջին ատյանի դատարանի «տվյալ դեպքում, դատարանը ուսումնասիրելով հայցադիմումին կից ներկայացված փաստաթղթերը, արձանագրում է, որ ...» արտահայտությունն ունիվերսալ «ինդուլգենցիա» կարող է լինել, և անհրաժեշտ չէ ստուգել, թե ինչպիսի փաստաթղթեր են ներկայացվել, ինչպես են դրանք ուսումնասիրվել, արդյո՞ք պահպանվել են ապացույցների թույլատրելիության, վերաբերելիության և ապացուցման ստանդարտները:

³ ԿԱՐԱՈՐ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄ՝ սույն պարագրաֆում բերված հաշվարկները կրում են բացառապես իլյուստրատիվ բնույթ և չեն կարող մեկնաբանվել կամ օգտագործվել որպես իմ կողմից որևէ փաստի ընդունում կամ հաստատում վերաբերյալ այդ հաշվարկներին կամ պարտավորության գոյության կամ բացակայության:

⁴ Տե՛ս ԵԿԴ/4585/02/17 գործը:

Սույն գործի շրջանակներում Դատավորը չօգտվեց լաված լինելու իր իրավունքից [իրավունք բառն ընդգծում են դրա իրավագիտական իմաստով]: Դատավորն իր ներկայացուցչի միջոցով հրաժարվեց պատասխանել որևէ հարցի ըստ էության: Թեև Դատական Օրենսգիրքը և վարչական դատավարության օրենսգրքի համապատասխան նորմերն իրավաչափ են դարձնում դատավորների նման վարքագիծը կարգապահական վարույթներում, նրանք ազատ են ընտրելու իրենց պաշտպանական տակտիկան, սակայն դատավորի դերի և կերպարի հասարակագիտական առումով ընկալման տեսանկյունից Խորհրդի հարցերին չպատասխանելն ու ընդհանրապես լռելը, հատկապես դռնբաց նիստում, իմ համոզմամբ չի նպաստում դատավորի դերի ու կերպարի՝ դեռևս Մխիթար Գոշի կողմից սահմանված⁵ կերպարի ձևավորմանը, ինչպես նաև Դատական Իշխանության պաշտոնական կայքում զետեղված «Դատավորներին և դատավորի թեկնածուների հավակնորդներին ներկայացվող պահանջների գնահատման չափորոշիչներին»⁶:

Կատալիսյան դավակցության գործով հրավիրված նիստում Հուլիոս Կեսարի արտասանած ճառից այս միտքը լավագույնս է բնորոշում դատավորին ու նրա ճակատագիրը. «Եթե անհայտության մեջ ապրող ստորին ծագում ունեցող մարդկանցից մեկն իր բռնկունության արդյունքում մի զանցանք է կատարել, ապա այդ մասին քչերը գիտեն. դրանց մասին խոսակցություններն այնքան աննշան են, որքան և այդպիսի զանցանք թույլ տվածի դիրքը: Մինչդեռ մեծ իշխանությամբ օժտված բարձր դիրք զբաղեցնող մարդկանց արարքները հայտնի են բոլորին: Այդպես ամենաբարձր ճակատագրի հետ է կապակցված ամենաքիչ ազատությունը. այդպիսի մարդկանց չի կարելի ի ցույց դնել ո՛չ իրենց բարեհաճությունը, ոչ ատելությունը, իսկ ամենից առավել՝ տրվել զայրույթին»⁷:

Ինչպես նշում էր Նապոլեոն Բոնապարտը. «Արդարադատությունից է կախված հասարակական կարգը: Այդ պատճառով էլ հասարակական

⁵ Տե՛ս Մխիթար Գոշ, Գիրք Դատաստանի (աշխատասիր. լս. Թորոսյանի), Երևան, 1975: ; Ի*. Թորոսյան, (Նախադր. գլ. Զ, էջ 30): «Դատավորը պետք է լինի չափահաս, հմուտ, քաջուսումն, գիտուն, օրենսգետ, բարի, առաքինի, աննախանձ, ուշիմ, զգաստ, անաչառ, խիստ, անկաշառելի, համբերող»:

⁶ Տե՛ս <http://court.am/storage/uploads/files/service-page/1dEDKK0skG85aghhGhyl2D350jb610anhFqlv4Ve.pdf>

⁷ Տե՛ս Записки Юлия Цезаря. Гай Саллюстий Крисп. Сочинения. М.: Ладомир; ООО «Фирма “Издательство АСТ”», 1999. © 1981 г. Перевод с лат., статья и комментарии В. О. Горенштейна, էջ 51:

աստիճանակարգությունում դատավորների տեղն իրավամբ առաջին շարքում է: Ուստի դատավորների հանդեպ ցուցաբերվող ոչ մի պատիվ և հարգանքի նշան չափազանց չի կարող համարվել»⁸:

Այսինքն, այն ամբողջ պատիվն ու հարգանքի նշանները դատավորին ցուցաբերվում են ոչ թե որպես արտոնություն կամ ընծա, այլ հասարակության առջև նրա կարևորագույն պարտականությունների կատարման պայման: Այդպիսի պարտավորություններից է նաև **իրապես** հիմնավորված և պատճառաբանված վճռի կայացումը:

Համաշխարհային պատմությունն ու մարդկության ապագան իրենց գործերով կանխորոշած պատմական անհատներին ու խնդրո առարկայի մասին նրանց հնչեցրած մտքերի շարքն ընդհատում են հիմնական գծից չջեղելու նպատակով: Հետևությունը մեկն է. թե՛ առաջին և թե՛ հատկապես վերադաս ատյանի դատավորի դերն ու պատմական նշանակությունն անգնահատելի են հասարակական համերաշխության ու երկրի առաջընթացի ապահովման գործում: Ու քանզի արդարության և համերաշխության զգացումը յուրաքանչյուր հանրության կայունության և առաջընթացի գրավականն է, ապա դրա հաստատումը պետք է գերակշռի մնացյալ նախապաշարմունքներին և մտավախություններին, ինչպիսիք են օրինակ դատական աստիճանակարգությունում 4-րդ ատյանի համբավ ձեռք բերելը կամ դատական բողոքարկման ինստիտուտը վտանգելը: Կարևորը Խորհրդի համապարփակ նպատակն է, որը չի ձգտում վերածվել մեկ այլ արդարադատական ատյանի, նրա մղումը պետք է լինի արդարության մթնոլորտի և դատական իշխանության նկատմամբ հանրային վստահության վերականգնումը: Այդ իսկ պատճառով, ի հեճուկս բոլոր սահմանված **դասական** կանոնների, Խորհուրդը չպետք է անմասն մնա իր դիրքորոշումն արտահայտելուց բոլոր այն դեպքերում, երբ, կարգապահական վարույթի արդյունքներով իր համար ակներև են կարգապահական խախտումները, եթե նույնիսկ դատական աստիճանակարգության խողովակներում այդպիսի խախտումը չի արձանագրվել:

Դարեր ի վեր դատավորները, պետության և պետականության մեջ իրենց ունեցած բացառիկ դերի ու նշանակության ուժով չեն համարվել սովորական սուբյեկտներ և նրանց նկատմամբ գործել է «Jura novit curia»⁹ սկզբունք - մոտեցումը:

⁸ Տե՛ս Նապոլեոն Բոնապարտ, Մուրբ Հեղինե Կղզում գերության մեջ գտնվողի մաքսիմներն ու աֆորիզմները, Հեղ. Հրատ. Երևան 2017, Տեր – Հովհաննիսյան, Ա. ©

⁹ Թարգ. «դատարանը գիտի օրենքները»:

Հաշվի առնելով մեր իրականությունը (գերծանրաբեռնվածություն, օժանդակ ուժերի մասնագիտական ոչ բավարար մակարդակ և այլն), երբեմն, կոնկրետ գործի հանգամանքներից ելնելով կարելի է հասկանալ, որ առաջին ատյանի դատավորը թույլ է տալիս դատական սխալ, որը սակայն, ոչ միշտ պետք է հանգեցնի կարգապահական պատասխանատվության: Այսինքն, առաջին ատյանի դատավորներին վերոհիշյալի հաշվառմամբ և խիստ կոնկրետ գործի հանգամանքներից ելնելով կարելի է մոտենալ նաև «errare humanum est¹⁰» տեսանկյունից: Սակայն, սխալվելու շեմը (խոսքը տեխնիկական վրիպակների կամ բացթողումների մասին չէ) վերաքննիչ ատյանների դեպքում պետք է գրեթե բացառվի՝ հաշվի առնելով վերջիններիս սահմանադրա-իրավական առաքելությունը:

Այո, Խորհուրդը սահմանափակված է կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու միջնորդությամբ, սակայն գտնում եմ, որ ակնբախ երևույթները պետք է բարձրաձայնվեն առկա համակարգային խնդիրները վեր հանելու և դրանց լուծման ուղղությամբ պետական իշխանության ու հանրության ուշադրությունն ու ջանքերը կենտրոնացնելու նպատակով: Ասվածի լույսի ներքո, քննարկման են արժանի հետևյալ հարցերը.

Եթե նույնիսկ Դատավորը սխալ հաշվարկի կամ վրիպակի արդյունքում կողմին **մի քանի տասնյակ միլիոն դրամ գումարի** պահանջ **ավելի է** բավարարում, ինչու՞ է այդ մասով որոշումը մնում անփոփոխ վերաքննիչ ատյանում;

Եթե նույնիսկ Դատավորը կարծել է, որ վճռում ընդամենը նշելով, որ «Վերոգրյալ վերլուծությունների[ց] ելնելով, դատարանը գտնում է, որ մերժման է ենթակա, հայցային վաղեմության պահանջը նույնպես» (թեև «վերոգրյալում» իսպառ բացակայել է որևէ «վերլուծություն» այդ հարցի կապակցությամբ) կարելի է վճռի պատճառաբանվածության ստանդարտը համարել բավարարված, ինչու՞ վերաքննիչ դատարանը չի անդրադառնում այս հարցին՝ առավել ևս, երբ նույն վերաքննիչ դատարանի որոշման «բողոքաբերի իրավական դիրքորոշման» բաժնում հստակ նշված է «բողոքաբերի» «բողոքը» հայցային վաղեմության ժամկետների չկիրառման մասով Դատարանի գործողությունների դեմ:

¹⁰ թարգ. «մարդուն հատուկ է սխալվելը»:

Ինչ վերաբերում է այն հնարավոր հակափաստարկին, որ հնարավոր է վերաքննիչ բողոքում այս կամ այն հարցը արձարծված չլինել կամ ձևակերպումներն ու շեշտադրումները չլինելին այնպիսին, որպիսին այն կցանկանա տեսնել վերադասատյանը, ապա ինչպես արդարացիորեն նշում է դոկտոր, պրոֆեսոր Վահե Հովհաննիսյանը. «վերաքննիչ բողոքում ստորադասատյանում գործի քննության ժամանակ թույլ տրված խախտումների փաստացի նշումը պետք է համարել բավարար¹¹»:

Ուշագրավ է նաև, որ նույն կողմերի միջև փաստացի նույն վեճի շարունակության վերաքննությունը¹² մակագրվել և քննվել է վերաքննիչ դատարանի երեքից հոգանոց կազմից նույն երկու դատավորներին (Լ. Գրիգորյան և Հ. Ենոքյան) է, այն պայմաններում, երբ դրանցից մեկով վերաքննիչ դատարանի կազմը, որում ներառված էին վերոհիշյալ երկու դատավորները, արդեն որոշում էր կայացրել, որն էլ մտել էր օրինական ուժի մեջ: Այս առումով, անհրաժեշտ է լրացուցիչ ջանքեր գործադրել հենց Խորհրդի կողմից, որպեսզի դատավորներին տեսանելի լինեն հնարավոր բացարկման հիմքերը և իրացվեն միջազգային ուղեցույցերում առկա՝ դատավորների կողմից բացարկվելու, ինքնաբացարկ ներկայացնելու և անկողմնակալ դիտորդի մոտ շահերի բախման տպավորությունից զերծ մնալու վերաբերյալ առաջարկները:

Ամփոփում.

Վերոհիշյալի լույսի ներքո, հաշվի առնելով, որ սույն գործի հանգամանքները տեսության և մեր իրականության աղաղակող տարբերության ապացույցն են, ելնելով կարգապահական վարույթների նախականիսող ու հասարակական հարաբերությունները ուղղորդող դերից.

¹¹ Տե՛ս Վ.Վ. Հովհաննիսյան, « Վերքննիչ դատարանի սահմանադրաիրավական կարգավիճակի հստակեցումը եվ վերաքննության տեսակի օբյեկտային սահմանների հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարությունում» ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտաժողովի նյութերի ժողովածու/ԵՊՀ; Գլխ. խմբ.՝ Գ.Ս. Ղազինյան. – Եր.: ԵՊՀ, 2016:

¹² Տե՛ս ԵԿԴ/2667/02/14 (Ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու պ/մ) և ԵԿԴ/4585/02/17 (Ժառանգական զանգվածը մասնակի սպառված համարելու պ/մ)

Ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի քաղաքացիական գործեր քննող դատավորների ուշադրությունն են հրավիրում վճիռների պատճառաբանական մասերում Վճռաբեկ դատարանի և ՄԻԵԴ-ի նախադեպերի տեքստերից արվող ծավալուն պատճենում - վերատեղադրում (copy – paste) գործողությունը փոխարինել գործում առկա ապացույցների գնահատման և փաստերի հաստատման վերաբերյալ սեփական դատողություններով և դրանցից բխող եզրահանգումներով՝ ՀՀ ՔԴՕ 9-րդ հոդվածի հաշվառմամբ:

Վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի ուշադրությունն են հրավիրում առաջին ատյանի դատարանների կողմից վճիռների «Դատարանի պատճառաբանությունները և եզրահանգումները» մասերի հանդեպ, որպեսզի վեր հանվեն և ստուգվեն այդ «պատճառաբանությունների» և «եզրահանգումների» իրական բովանդակությունները և դրանց՝ ՀՀ գործող ՔԴՕ 9 -րդ հոդվածի ուժով դատական ակտի «պատճառաբանվածության» կատարելագործված ստանդարտներին համապատասխանելու հարցերը,

ՀՀ Արդարադատության նախարարի ուշադրությունն են հրավիրում ապագա հնարավոր միջնորդություններ ներկայացնելիս՝ քննարկման առարկա դարձնել նաև վերաքննիչ ատյանների կողմից կարգապահական խախտում կատարելու հարցը: Հաճախակիացել են հիշեցումներն ու պնդումներն առ այն, որ դատավորներին ընդունված չէ կարգապահական պատասխանատվության ենթարկել նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմի խախտման համար: Այս առումով, կրկին հարկ է հիշել դասականի, տեսականի, կայացած ժողովրդավարությունների (որոնց կայացման համար անցած ուղին ու վճարած գինն ամենքիս է հայտնի) և մեր անցյալի տարբերությունը:

ՀՀ Ազգային ժողովի ուշադրությունն են հրավիրում հետևյալի վրա. Դատական օրենսգրքի սպասվող փոփոխությունների ու լրացումների համատեքստում հարկ է հաշվի առնել, որ դատավորին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու հնարավորությունը դատավորի հատուկ, սահմանադրաիրավական կարգավիճակով պայմանավորված էական առանձնահատկություն ունի: Այն [հնարավորությունը] ապահովում է դատավորի անկախության (ինչը երբևէ չի ենթադրում ամենաթողություն և անպատասխանատվություն), և հասարակության առջև նրա [դատավորի]

պարտավորությունների հավասարակշռություն: Այս հանգամանքը օրենսդրից **պահանջում է առանձնահատուկ մանրակրկիտություն** կարգապահական պատասխանատվության հիմքերի, առիթների և դատավորի հանդեպ կարգապահական պատասխանատվության միջոցների սահմանման հարցերում, իսկ դրանք կիրառող մարմիններից՝ այդպիսի հիմքերի առկայության կամ բացակայության վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս՝ միշտ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից:

Ու քանի դեռ, աստիճանային վերադասության կարգով իրականացվող բողոքարկումները, ինչպես ցույց են տալիս նաև սույն գործի հանգամանքները, արդյունավետ կերպով չեն ապահովում քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանությունը, կայացած ժողովրդավարություններում առկա կառուցակարգերի «կույր» և կիսատ ներդրումը, առանց մեր պատմական, մշակութային, փիլիսոփայական, աշխարհայացքային գոյի հաշվառման՝ հղի է դատական իշխանության և հասարակության միջև անվստահության անջրպետի խորացման վտանգով:

Վերոհիշյալի հաշվառմամբ կարևոր է, որ մինչև աստիճանային վերադասության իրական արդյունավետ և կատարելագործված համակարգի աշխատանքը Խորհուրդը հանդիսանա այն մարմինը, որը (առանց 4-րդ ատյանի դեր ստանձնելու) մատնացույց անի այն ակնհայտ և կոպիտ սխալներն ու բացթողումները, որոնց տարբեր պատճառներով անդրադարձ չի կատարվի վերադաս դատական ատյանների կողմից:

Հայկ Հովհաննիսյան _____

Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամ

17 դեկտեմբերի, 2019թ. Երևան